

เรื่อง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕
วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ชัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลจังหวัดอุดรธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายแสงจันทร์ คำโคตรศุขย์) ในคดีอาญาหมายเลขดำ
ที่ อ ๑๐๔๔/๒๕๖๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ สรุปได้ว่า พนักงานอัยการ
จังหวัดอุดรธานียื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดอุดรธานี ความผิดฐานให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลทุ่งฝน
อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑)
หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี ระหว่างการพิจารณาคดี จำเลยโต้แย้งว่า จำเลยเคยต้องคำพิพากษาของ
ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ในคดีเลือกตั้งหมายเลขดำที่ ลต ทต ๓/๒๕๖๖ หมายเลขแดงที่ ๓๒๘๘/๒๕๖๖
ว่าจำเลยมอบเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนแก่จำเลยในการเลือกตั้งดังกล่าว เป็นการฝ่าฝืน
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑)
เป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจำเลย
เป็นเวลาสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษามาตรา ๑๐๘ วรรคสอง และให้จำเลยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการ
เลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนตามมาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง คดีนี้จำเลยถูกฟ้อง
เป็นคดีอาญาต่อศาลจังหวัดอุดรธานี ซึ่งศาลจะต้องใช้บทบัญญัติมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๒๖
ที่ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดยี่สิบปี เป็นการลงโทษบุคคลมากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับการกระทำ
ความผิดที่บุคคลนั้นกระทำเพียงครั้งเดียวและเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้
โดยชัดแจ้งเกินสมควรแก่เหตุ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒
วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลจังหวัดอุดรธานีจะใช้บังคับแก่คดี
เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัย
ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง
จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ จำเลยไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๒๖
วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ อย่างไร ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) มีกำหนดยี่สิบปี ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) มีกำหนดยี่สิบปี เป็นมาตรการทางกฎหมายซึ่งเป็นการลงโทษทางการเมืองแก่บุคคลที่กระทำความผิด อันมีลักษณะร้ายแรง เพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เพื่อระงับยับยั้งมิให้บุคคลที่กระทำความผิดในทางการเมืองมีโอกาสที่จะกระทำความผิดซ้ำและก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อการเมืองการปกครอง เป็นการกำหนดโทษในคดีอาญาและการพิจารณาคดีอยู่ในอำนาจของศาลอาญา ส่วนมาตรา ๑๐๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครที่ทำให้การเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ความหมายครอบคลุมลักษณะการกระทำความผิดอย่างกว้างขวาง และบางการกระทำอาจไม่ร้ายแรงเป็นเวลาสิบปี เป็นการกำหนดโทษในคดีเลือกตั้งและการพิจารณาอยู่ในอำนาจ ของศาลอุทธรณ์ ทั้งสองกรณีเป็นการดำเนินคดีเลือกตั้งและคดีอาญาที่แยกต่างหากจากกัน เนื่องจาก มีวัตถุประสงค์ กระบวนการ องค์ประกอบของความผิด องค์กรที่เกี่ยวข้อง และมาตรฐานในการรับฟัง พยานหลักฐานที่แตกต่างกัน หากการกระทำของจำเลยเป็นไปตามองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมาย กำหนดไว้ในคดีแต่ละประเภทย่อมเป็นความผิดและให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ทั้งคดีเลือกตั้งและคดีอาญา มิใช่การลงโทษบุคคลมากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับการกระทำความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำให้เพียงครั้งเดียว บทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดซึ่งเป็นการทุจริต การเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ที่มีสภาพร้ายแรงให้ได้รับโทษตามหลักความจำเป็น และเหมาะสม เมื่อพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์ สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่นเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อยแล้ว บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนและเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การกำหนดระยะเวลาให้ศาลเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) มีกำหนดยี่สิบปี จึงได้สัดส่วนตามสภาพความร้ายแรง ของการกระทำความผิด และไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ดังนั้น พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) มีกำหนดยี่สิบปี เป็นบทบัญญัติ ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระ หรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับ เป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) มีกำหนดยี่สิบปี ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุพห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ นายอุดม รัฐอมฤต และนายสุเมธ รอยกุลเจริญ

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๔๑ ตอนที่ ๖๓ ก วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นางสาวจันท์จุฑา พานิชวงศ์
นายปฐมพงษ์ คำเขียว ผอ.กค.๕
นางสาวพรพินี ปลุกเจริญ ผอ.สค.๒
นางสาวสุวัชรีย์ เทพหัสติน ณ อยุธยา ผชช.ด้านคดี
ย่อโดย นางสาวจันท์จุฑา พานิชวงศ์
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
นางสาวร่มปรางค์ สวมประจำ รอง ลศร. ตรวจ
นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไล ลศร. ตรวจ